

пентръ

МШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 51.

Luni, 17. Decembrie.

1845.

РОМЪНИІ ЛА D. A. de Gerando.

Орї кѣнд зп върват кѣ вазъ дѣн врео націе де челе маї лѣminate а ле Европеї сѣпѣне ла кѣноуѣнда шї жѣдеката пѣвликѣлѣ сѣѣ пе врео патріе, саѣ пе ниѣе по-поарѣ кѣноскѣте пѣлѣ акѣта саѣ фоарте рѣѣ саѣ ниѣї декѣт, пої чеї пѣдѣн кѣноскѣдѣ авем интерес лѣдоит а аѣла лѣдатѣ опініа че авѣ ачел стрѣн деспре пої, а тѣт пентрѣ-ка де кѣтѣа ел аѣ дескоперіт оаре-каре трѣсѣрї зѣвроасе де карактер лѣ пої, сѣ пе шїм лѣдрепта, кѣт шї ка дакѣ ачелаш пѣ немери а не жѣдека дрепт, саѣ кѣ пе жѣдекѣ кѣ патімѣ саѣ дѣпѣ информѣдѣї лѣпѣтїміте, пої сѣ пѣ пердем тїмпѣл, сѣ пе лѣдрептѣм лѣ окїї лѣмеї рефрѣнтѣлѣд пѣрерїме стѣпгаче; адаогѣ ла ачестеа, кѣ есте де mare интерес а аѣла, дѣпѣ че фелїѣ де їсвоарѣ пе пот кѣноаѣе пе пої франгозїї, англїї, ѣрманїї ш. а. ш. а., ачеста кѣ атѣт маї вѣртос, кѣ кѣт пѣлѣ акѣт сѣаѣ окѣпат маї пѣдѣнї стрѣнї кѣ стареа шї кѣ репортѣрїле поастре шї кѣ кѣт пої лѣшїне ам фост маї лепенї лѣтрѣ а не фаче кѣноскѣдѣ Европеї, кѣ кареа тї се наре кѣ пе вїиторїѣ dorїм а петрече лѣ комѣнкадїе стрїнсѣ, пекѣрма-тѣ шї prin niѣї зп фелїѣ де лѣпрецїѣврѣрї dѣshmane тѣрѣвратѣ маї тѣлѣт.

D. Герандо скрїсе франгозеѣе пентрѣ пѣвликѣл націеї сале; дар картеа дѣлї се традѣсе лѣдатѣ шї лѣ лимѣа ѣрманѣт, prin зрѣmare се дѣдѣ маї деодатѣ прїлеж ла дѣбѣ нації а шї форма саѣ а шї modїfїка пѣререа деспре лѣкѣиторїї патріеї поастре, дѣпѣ кѣт авѣторѣл ва фї фост порочїт де а пѣтеа копвїнѣе шї стѣпѣнї дѣхѣрїле. Не пе сїмѣїтм кїемаѣї а скоате о прескѣртаре дїн картеа лѣтреагѣ а Длѣї авѣтор, тѣ-каркѣ амѣндѣѣ томѣрїме лѣ сѣпт плїне де обсерѣадїї интересанте фѣкѣте лѣ кѣдї-ва анї петрекѣдїї лѣ патрїа поастрѣ знде се шї кѣсѣторї пѣшїнд лѣ легѣміnte де рѣдїре кѣ famїліа графїлор Телекї; пе сѣїїтм аї анализа шї сїмпатїїле вѣдїте їчї коло лѣ прївїнда тѣтѣрор націїлор маї пѣме-роасе аї ачестеї патрїї, кѣт шї лѣ прї-вїнѣа гѣверпѣлѣї; чї треаѣа поастрѣ ва фї, а скоате ачї маї тоате кѣте аѣ скрїс D. Герандо деспре пої ромѣнїї шї — де не ва фї ертат кѣт есте алтора — а алыѣ-ра маї тѣрзїѣ шї зпеле обсерѣадїї а ле поастре.

Ла кап. 3 ворѣнд D. Герандо деспре портѣрїле попоарѣлор зїче: „Чел маї нї-тореск дїн тоате есте алромѣнїлор. Лѣ-врѣкадїї кѣ пѣлѣз ка шї алдї пѣтѣптенї, еарна поартѣ чоаречї стрїмѣдїї дїн пѣлѣрѣ

алѣъ пѣмиді хариснуа *), ші зп пептаріѣ де пеле алѣъ кѣсѣтъ кѣ флорі рошіі. Песте міжлок се дпчінг кѣ зп лат шерпаріѣ де пеле, каре ле шервевде де възпаріѣ; дп кап поартъ о пѣльріе латъ, саѣ о кѣчѣлъ дпн пеле де мел алѣъ. Пе деасѣпра а рѣнкъ зп вештѣнт кѣ пѣрѣл лѣог пѣміт гѣвъ, саѣ алѣл де пѣльзрѣ сеіпѣ пе ла марціні тівітъ кѣ пѣльзрѣ пестріѣ. **) Кѣлѣдѣміптеа лор сѣпѣт опіпчїле пѣміте воеског ла зпгѣрі, фѣкѣте пѣмаі дпн кѣте о възкатъ де пеле де кам (?), кроїте дѣпъ форма пічорѣлї ші легате кѣ кѣреле де пічор. — Портѣл фетеімор есте кѣрат ші елегант. Еле поартъ кѣмашѣ де пѣльзрѣ фрѣтсеѣгатъ ла пепт дпн пайнте кѣ кѣсѣтѣрі де арпч рошѣ саѣ възпѣтъ; о чїпгъ-тоаре (врѣѣ) рошіе е легатъ песте кѣмашѣ кареа е фоарте скѣртъ ші ажѣпѣе пѣльзрѣ ла піѣе поале лѣпчї ші алѣе. Оп пайнте ші дпн дѣрѣпѣт аѣ шѣрѣе де лѣпъ кѣ дпврѣстѣтѣрі пестріѣе, че ле пѣтеск кѣтрїпѣе. Асѣпра фрїгѣлї еле поартъ зп кожок мік, саѣ зп спенѣел вѣпїт кѣ пеле. Пѣльзрѣ кѣпд пѣ се тѣрїтъ, зѣмѣл кѣ капѣл гол, іар пѣрѣл дп дпплетеск дптрї о сїпгѣрѣ косїѣдъ лѣсатъ пе спїпаре дп жос. Маі тѣрїѣѣ поартъ дпвѣлїтоаре алѣъ, кареа зпѣорї спѣпзѣрѣ дп жос ка зп вѣл, іар алтеорї е легат ка зп тѣрѣап. Дп пічоаре поартъ опіпчї, дар маі дес чїстѣлїѣе рошіі. Кѣпд мерг ла тѣрг, дшї дѣк чїстеле сѣпчїоарѣ ші пѣмаі кѣпд ажѣпг

ла ораш ле дпкалѣдѣ. Токма аша се дп скѣлѣдѣ еле ші кѣпд ажѣпг ла врѣп пѣрѣѣ ші треѣк прїп апъ кѣ пічоареле гоале. Ної ам възѣт піѣе оаменї скѣпдѣлїндѣсе фоарте дпн прїчїна ачеаста, ші фїпдкѣ възѣрѣ ѣепѣпкїі голї, дпкеїерѣ, кѣ фетеїеле ачестеа токма п'ар аваа пічї о рѣшіне, ші кѣ ар фї преа десѣрѣпате. Дар ної крѣдем, кѣ пѣртареа оаменїмор патѣреї пѣ треѣѣе прївїтъ кѣ окїї зпѣї парїсіан, ші ної тѣртѣрїсіпм кѣрат, кѣ ної ла прївїреа ачеаа токма атѣт де пѣдїпѣ дпгрѣдошаре сїпдїрѣп, ка ші кѣп ам фї възѣт треѣкѣпд пе дппайптепѣ статѣре де а ле лѣї Poussin.

— Дп ачелаш кап авѣторѣл арѣ прїлеж а ворѣї десѣре тїрѣпїіле лѣї Міхаїѣ вїтеазѣл, кѣп і леаѣ дппѣртѣшїт алѣїї ші десѣре зчїдереа зпѣї сѣте де ромѣнї де аї лѣї ла Хѣїедїп дп а. 1600.

Дп кап 8 дѣпъ че десѣрїе кѣ тѣлѣт пѣльчере Аїѣдѣл ші колеѣїл зпгѣреск де аколо, апої треѣе ла Блаж аша:

„Дѣпъ че дп Аїѣд стѣдіем порпїрїле спїрїтѣале че мішкѣ пе магіарї, пѣ де парте де аколо дп Блаж траѣе лѣареа а-міпте тот асемеѣеа порпїре ла ромѣнї. Дп Блаж рѣшеде епїскопѣл вїсерїчѣї греко-зпїте, тот ачї се афлѣ ші чел маї зпп, саѣ адїкѣ сїпгѣрѣл лічеѣ пептрѣ ачеастѣ копѣсїе (леѣе). Попїї ромѣпѣцїї те дпкрѣдїпѣзѣт преа кѣ сѣпѣе рече, кѣ епїскопѣл дпн Блаж ар фї дптемеїат де Іѣстїпїан, кѣчї ачест дппѣрат ар фї ашезат дп Дачїа зп епїскоп. Архіерѣїї гречѣцїї лѣкѣзіа маї пайнте дп Фѣлѣгѣраш ші дшї перѣзѣрѣ прїпрїетѣдїле сѣпѣт donnia прїпдїлор протестанцїї. Дп веакѣл треѣкѣт дп десѣпѣгѣвї дппѣратѣл Карол VI. кѣ о donacie mare де тошїї пептрѣ перѣдереа зпѣї

*) Зпгѣрѣеде, іар ромѣпѣеде дп Трансїлванїа чоаречї. Реченсѣпѣл.

**) Ачеаста е дѣндра, кѣп о поартъ дп дїпзѣтѣрїле Кѣлѣжѣлї, а Тѣрѣѣї ші пе аїреа, дар маї сѣпѣт ші кожочеле ші възїіле. Реч.

вісерічі дн Българад, пе кареа demъndace a o дърта кънд кь зидіреа четъдеі. Епископіеа е пропріетаръ де шепте сате; дар венітъріле авіаі ажънг ла келтвіеліле че аре а пърта. Дін треі сзте школарі сърачі афлъ партеа чеа таі маре пріміре ші хранъ дн Блаж ші зна міе патрв сзте парохіі ръспъндіте дн даръ стаѣ свпт къртвїреа епископвлї.“

„Днтре арістократіа магіаръ че аѣ кзчерїт дара кь савїа са ші днтре венетїкъл сас, каре се днвогъдеще прїп негъдеторїе, ромънії трансїлванї аѣ рътас първреа попор лъкръторїв де пътънт. Пентрв еї нъ е нічі о пайнтаре, нічі о десволтаре. Дакъ врезвъл дін еї се рїдікъ песте чеїлалдї, трече ла пація кзчерїтоаре ші се фаче магіар. Еї сьнт ші дедадї аші прїві попїі ка пе фїреції лор кьпітанї. Попїї вїедвїеск днтре еї, мъпческ ка еї, ворвеск лімба лор, сьнт де сьпцеле лор; зртареа де ачі есте, кь попоръл дї чїпстеще. Преодїмеа дшї прїчепе рола са фоарте вїне, ші о іа асвпръші. Прївїдї ла ачел сьтеап кь плете лънці, кьм есе дін кьсзда са: дшї дескопере капъл днчет, пентрв кь каръл зпвї магнап трече пе ачі, дар ел днкондїзрв кьт коло, спре а сьрзта тъна преотвлї сьѣ. — Лъквїторїї Ънгарїеї ші а Трансїлванїеї опрїдї дін дрътъл чївілізациеї тїмп днделънгат прїп ръсвоїе сьпцераоасе, акъта се мїшкъ ші еї кьтръ зп вїїторїв маї зпн. Ла ачеастъ дешептаре grandїоасъ попоръл ромън, каре іерї днкъ ера склав, пзтеа фї пзтаї чел дін зртъ. Гласъл преодїмеї сале л'аѣ дешептат спре мїшкаре ші пропъшіре. Ел зрмеазъ дъпъ ачеїа, днтрв карїї с'аѣ днкрезвт атътеа сзте де

анї шї карїї нічі лаѣ първсїт врео одатъ. Дечї dorїреа mea de a мерце ла Блаж ера кь тотъл дреаптъ. Нъ врео дешартъ кьрїосїтате тъ дъсе пе міне аколо, еѣ воїаш а дїжъдека тотдеодатъ капъл ші ініма знеї падії.“

„Не сзвіне дн мінте, кь жьштътате дін ромънії трансїлванї аѣ рътас кредїчоасъ вісерїчеї гречещї кьрате; чеїлалдї аѣ прїміт зп фелїв де семї-католїцїст, каре дъпъ опїніа папілор есте сь мїжлочїаскъ зпїреа амбелор вісерїчі католїче*) шї пе каре дн пвмім вісерїкъ гречеаскъ зпїтъ. Гречїї зпїдї прїмеск кьмінекътзра дн пъпе недоспїтъ**), рекъноск, кьткь дъхъл сьѣнт пърchede дін татъл ші дін фїлъл, кред дн локъл кьръдїторїв шї — чсва че есте маї імпортант — прїматъл папїї. Дела вісерїка лор чеа дін тъе пъстраръ еї, кьрціле вісерїчещї, правїла (ледва) ші кіар кълндарїл. Дн чевалалтъ Европъ се квооаще фоарте ръѣ мїшкареа релецеоасъ че с'аѣ порпїт днтре попоаръле Европеї ръсърїтене. Нъ се щїе де кьтъ вазъ е днкондїзрат пзмеле дарълзї, каре аре потестате мїреапъ шї преодаскъ деодатъ.“

„Дн веакъл ал 17-леа Георгїе І. Ракоці фькѣ а се традъче кьрціле сьїнте дн лімба ромънъ, каре пъпъ ачі се афла пзтаї дн лімба славоапъ веке. Се спъне, кь ел пе греко-ръсърїтенїї трансїлванї аѣ воїт аї фаче калвіні, спре аї сьвзраце дела орї каре інфлзїндъ стрїнъ. Днпъратъл Леополд крезъ, кь ва ажъпде ачелаш скоп маї сїгвр, днзвплекъндзї а трече ла

*) Апъсанъ шї ръсърїтеапъ.

**) Нічі де кьм шї піквїрї.

вісеріка знїть, прип кареа сказївл Romeї знїсе кѣтръ сіне пѣпъ ачі маї тѣлте мілоане полонї. Дн 16. Ізніе 1698 о парте а преодїтеї гречешї прїмі ачел католичїст. Дипѣратѣл dede преодїмор знеле дрептѣрї, аша дитрѣ алтеле дрептѣл де а свѣцѣрне треї kandidaці ла сказївл епіскопеск. Дпсѣ зн маре нѣмѣр де попі дпкѣ тот се дппротївіа знїреї шї тревѣї а лі се да зн епіскоп нѣзнїт, акѣрѣї rezidїнцѣ і се defїнсе дп Сївіїѣ. Кѣтева осевїрї, дїнтре каре знеле аѣ маї дпсемпѣтате політїкѣ, ера дп старе а тѣрї шї маї тѣлт депѣртареа че дпстрѣїна пе амѣеле вісерїчі дела дпчепѣт. Аша спр. п. нѣзнїції рѣмасерѣ пе лѣпгѣ дптрѣвѣїреа алфаветѣлѣї чїрїліан, прип каре еї се апропіе де славонї, дп време че знїції кѣ ортографїа італїанѣ прїмірѣ літереле латїне (?).“

„Де шї пе ла 1760 ѣрмасе о реакціе, тотѣш с'аѣ фѣкѣт сокотеалѣ, кѣ дела Леополд аѣ трекѣт маї тѣлт ка шесе сѣте шїї ла вісерїка знїть. Нѣмѣрѣл знїдімор се адаоде пе зі че терде, кѣчі порпїреа релецеоасѣ нѣ стѣ пе лок, дп време че дптр'ѣнї імперїѣ вечїп . . . кѣ ажѣторїѣ де dragonade, цѣранїї полонї се трек ла вісерїка гречешкѣ. Ачештѣ лѣпѣт секретѣ дпнтре Рѣсіа шї Австріа есте о фапѣт преа дпсемпѣтѣ, кареа . . . . шчл. шчл.“

„Спре а ажнїде ла Блаж ерам сіліт а лѣса дрѣмѣл цѣреї шї а апѣка пе зн дрѣм ѣпгѣст шї рѣѣ, знде фѣрѣ пре'нгрїжіреа потрївітѣ де а'тїї лѣа зн кар цѣрѣнеспк, пеапѣрат тѣ рѣстѣрпнат. Мѣ токтїїѣ кѣ зн кѣрѣѣшї ротѣл, каре кѣ дестѣле скѣтѣрѣтѣрї шї кѣ оареш-каре остенеалѣ тѣ дѣсе ла Блаж. Сосїнд аїчі дптї арѣтѣ, кѣ

ел нѣ цїе нїчі о оспетѣрїе знде сѣ пѣтем траде, де каре тѣ мїраїѣ шї нѣ преа; ел дпсѣ грѣвї а'тїї адаоде, кѣ епіскопѣл ар фї фоарте прїміторїѣ де оаспедї. Се пѣреа кѣ отѣл се сімте ферїчіт, кѣ поате інтра кѣ карѣл сѣѣ дп кѣртеа епіскопѣлѣї, кѣ'шї ва пѣтеа ашеза каїї дп граждѣл епіскопѣлѣї шї кѣ ва тѣпка кѣ оатенїї епіскопѣлѣї, фїндкѣ еѣ дї dedeїѣ воїе а тѣ дѣче зндеї ва плѣчаа. Аша ел стете кѣ карѣл дїп пайнтеа пордѣї палатѣлѣї епіскопеск шї фѣрѣ а маї ацента порѣпчїле теле стрїгѣ дїп тоате пѣтерїле, кѣ зн кѣлѣторїѣ чере а фї словозїт дп лѣѣптрѣ. Ел дпшї депрїндеа пѣтереа гѣтлѣжѣлѣї дптр'о кѣрте дестѣл де маре, пе знде се преѣтѣла нїде преодї тїнерї серїошї. Ъп шервїторїѣ дп азїї, алергѣ ла domпѣ-сѣѣ шї се ре'нтоарсе кѣ порѣпкѣ ка сѣ тѣ дптрѣѣѣкѣ. Фѣсеїѣ петрекѣт пе о скарѣ (трепте) дп сѣс шї прип кѣтева галерїї, пѣпѣ че ажнїсеїѣ дптр'о салѣ лѣпгѣ декоратѣ кѣ портретеле епіскопїлор де лецеа гречешкѣ дїп Трансїлванїа. Сала ачешта ера імѣстратѣ пѣмаї де лѣтїна че пѣрта кондѣкторѣл теѣ, їар кѣнд трекѣ ел пе лѣпгѣ портрете, се пѣреа кѣ ачеле фізіонотїї севере кѣдїгѣ віацѣ прип лѣмїнѣ шї кѣ се апропіе. Шервїторїѣл дескїсе о вшѣ дп капетѣл салей шї еѣ тѣ афлаїѣ дптр'о odaїе, знде шедеа дѣѣ персоане. Фада респектавілѣ а знїїа ера декоратѣ кѣ о варѣѣ алѣѣ лѣпгѣ. Челалалт авеа трѣсѣрї вібіе шї фїне шї пѣрта о варѣѣ че да дп кѣрѣптедѣ шї ера тѣлт дпгрїжітѣ. Ачешта се скѣлѣ, дптї dede тѣпа, тѣ презентѣ консоцѣлѣї сѣѣ епіскопѣлѣї дела Сївіїѣ, шї дптї респѣнсе кѣ тоатѣ кѣвїндѣ ла компліментѣл че їам

ФЪКЪТ ДА ЛІТВА ЛАТИНЪ, ПЕНТРЪ-КЪ ПЪ ТЪ ПРЕА СІМДІАМ СІГЪР ПІЧІ ДА ЛІТВА ЦЕРТАНЪ, ПІЧІ ДА ЧЕА МАГІАРЪ, ІАР РОТЪНЕЩЕ ДАКЪ ПЪ ПРЕА ЕРАМ ДА СТАРЕ А ВОРЪІ. ДЪПЪ КЪТЕВА КЪВІНТЕ АСЪПРА ФРАНЦЕІ ШІ АСЪПРА ЪНГАРИЕІ, АСЪПРА ДРЪМЪРІМОР РЕЛЕ ШІ А ТІМЪЛЪІ ФРЪМОС. . . . ШЧЛ. ШЧЛ.“

„Оспіталітатеа Блъженімор мерітъ тоатъ лавда. ДА ВРЪМЪТОАРЕА ЗІ ВІЗІТАІЪ ЛІЧЕЪЛ КОНДЪС, ДЕ ПРОФЕСОРЪЛ ФІЛОСОФІЕІ ІОСІФ ПОП *), ВП ВЪРВАТ ТІПЪР КЪ СПІРТ ШІ КЪ ІНІМЪ. АЧЕСТВІА ДІ СЪНТ ДАТОРІЪ МЪЛТ ПЕНТРЪ ВЪНЕЛЕ ШІ МЪЛТЕЛЕ ЛЪІ ДЕСЛЪШІРІ, ШІ МЪ ВЪКЪР, КЪ ПЕНТРЪ КЪЛДЪРОСЪЛ СЪЪ АЖЪТОРІЪ ДІ ПОЧІЪ СПЪНЕ МЪЛДЪМІТЪ. ПРОФЕСОРЪЛ ПОП, ПЕ КАРЕ ДЕРЕГЪТОРІА СА ДА СІЛЕЩЕ ЛА ЛЪКЪРЪ НЕКЪРМАТ, АФЛЪ ТІЖЛОК ДЕ А ДАВЪЦА ДА ЧЕАСЪРІЛЕ САЛЕ ЛІВЕРЕ ЛІТВЕЛЕ ДЕ ФРЪНТЕ А МЕ ЕЪРОПЕІ ШІ ЕЛ ВОРВЕЩЕ ФРАНГОЗЕЩЕ, ІТАЛІЕНЕЩЕ, НЕМЦЕЩЕ, ЛЪТІНЕЩЕ, ВЪНГЪРЕЩЕ, РОТЪНЕЩЕ ШІ ТЪРЧЕЩЕ.“

„Фіиндкъ тот че се афлъ ла ротъні дін кълтъра мінцеі, се поате афла пѣтаі ла преодіме (??), де ачі вртеагъ, къ дакъ веі къвта віне, лічевл дела Блажесте вп семінаріѣ. Школаріі каріі се прімеск да ачелаш, есѣ ка преоді. ДА ПАЛ ОПЪЛЕА АН (??) ІНТРЪ ЕІ ДА ЛЪВІТРЪ, ДАВАДЪ ЛІТВЕЛЕ ШІ ЛІТЪРГІА; АПОІ СЕ ДАСОАРЪ ШІ СЕ ХІРОТОПЕСК. ЕЪ ТРЕКЪІЪ КЪ ПЪЧЕРЕ ПРІП САЛЕЛЕ ДЕ ДАВЪЦАТ ШІ ПРІП КЛАСЕ, АСКЪЛТЪНД ПЪКЪВТА ЛІМЪЪ РОТЪЛЪ, КАРЕА

мі се пъреа атѣт де віне свѣтоаре ка ші венедіана. ДА ТРЕ ШКОЛАРІ ВЪЗЪІЪ ПЕ МАІ МЪЛДІ КЪ ТРЪСЪРІ ПЪІНЕ ДЕ СПІРТ ШІ ДЕ ВІАДЪ. ДІ ТРЕ ПРОФЕСОРІ ВНІІ ДА МІ КОМПЛІНІА ІДЕАЛЪЛ ДЕ ВЕНЕДІАТІН; ВНІІ КЪ О КЪВТЪТЪРЪ ДАФОКАТЪ ВЪДЕА О ВІОІЧЪНЕ КЪ ТОТЪЛ МЕРІДІОНАЛЪ. АМ АТІНЪ МАІ СЪС, КЪ СЕМІНАРІЪЛ АЧЕСТА ЕСТЕ СІНГЪРЪЛ АШЕЗЪМЪНТ ДЕ ДАВЪЦЪТЪРЪ ПЕНТРЪ ГРЕКО-ВНІІДІ, ШІ МАІ АДАОР, КЪМЪКЪ ДОІ ДІП ЛАМЪРА ШКОЛАРІМОР СПРЕ ДАКЕІЕРЕА ДАВЪЦЪТЪРІМОР ЛОР СЕ ТРІМІТ ЛА ВІЕНА КЪ КЕЛТЪІАЛЪ ДА ПЪРЪТЪЕАСКЪ.“

„Еѣ мерсеіѣ ла Блаж къ пѣдежді каре мѣаѣ рѣмас. Еѣ маі мѣ темѣат, къ да ініміле ротънімор се вор фі дпрѣдъчѣнат вѣеле свѣеніре, де векеа недрептате, къмкъ ачест попор деспоіат де цара са пріп магіарі ва авате дела сіне пентрѣ тотдеазна орі че ідее де комънікаціе къ семіндіа давінгътоаре, де кареа ел аѣ рѣмас деспѣрдіт ші кареа акъта да дитімпілѣ. Еѣ мѣ дакредіндаіѣ, къ преодімеа п'ар пѣтрі ачѣастъ вѣрѣ націоналѣ, кареа да тре дѣрапі аѣ моѣеніт аша дѣделѣгат. Еа се дѣ дѣпѣ евінемінте; еа (преодімеа) рекъноаѣ, къ магіаріі, каріі де зна мѣе ані сѣнт домні аі дѣреі, пѣ о маі пот пѣрѣсі. Еа цѣне къ еі, ші аѣептѣнд вѣиторіѣл чере аѣжторіѣл лор. Сѣмѣемінтеле ачѣестѣа сѣнт ла преодімеа ѣнітъ сѣнгларе. Партеа чеѣалалтѣ а преодімеі грѣчѣщі, каре пѣ ѣ къ тотѣл скѣпатѣ де інѣлвіндѣ стрѣіпѣ, дакъ п'аѣ пріміт ачѣесте ідеі нѣѣ. Ла амѣаза Трансілваніеі с'аѣ формат о партіѣ ротълѣ фѣкѣндѣші вп орган да Газета де Трансілваніа, кареа есе дела 1838 да Брашов. ДА ОКІІ АЧѣестеі партіѣ магіаріі сѣнт оаспѣді неплѣкѣці, каріі аѣ веніт пѣтаі спре

*) Нѣ сѣртанѣл, п'аѣ авѣт а фѣче къ філософіа пічі декѣт, фѣсесе професор ла северісіма теологіѣ догматікѣ, іар маі ла вртѣ се арѣнкѣсе асѣпра полігіѣей спре неавзіта са непорочіре.
Реч.

а кѣшпа конѣвсіе дн патріе; всѣрпаторі стрѣні, каріи стаѣ кѣтрѣ ромѣні дн ачелаш репорт ка ші тѣрчіи кѣтрѣ раіалі. Оатеніі о ачеціа пѣ вагѣ de сѣатѣ, кѣ еі дн некѣмпѣтѣл патриотісѣмѣл мор devin патриоді рѣі. Ачѣаста ліо спѣл мор ші ромѣніи чѣі лѣмінаді рѣспѣвнѣнд фоеіеі дн Брашов дн газетеле Клѣжѣлѣі. Карѣ ар пега фаптеле ачѣстѣа, есте дндрѣнтат de поі ла газетеле транспіланѣе. Bezi Gazeta de Transilvania ші Erdélyi Hiradó dín 1842. — Магіарі ші ромѣні сѣлѣт четѣдѣні аі ачелѣіаші патріі. Еі се лѣптарѣ зп шір de ваекѣрі спре апѣрареа комѣнеі мор патріі. Дѣстѣл de днделѣпгат ді дѣсѣвінѣ днвекіта зрѣ: днтрѣніреа днчѣпѣтѣ не кѣмпѣл сѣпѣелѣі сѣвѣршаскѣсе дн пачѣ. De кѣтѣва ідеіме de копѣпире вор прінде лок, атѣпчі повілімеа магіарѣ сѣ се діе порочітѣ, кѣ с'аѣ прічѣпѣт а фачѣ ѣптеіѣл паш. Еа аѣ кѣпоскѣт, кѣ акѣт пѣ маі есте тімпѣл, знде о чѣатѣ de осташі днтр'о сіпгѣрѣ вѣтѣліе пѣтѣа німічі фіпнда зпѣі падіі, ші кѣтѣкѣ дакѣ зп попор пріп кѣчѣріре дші поате адеѣе лок не пѣтѣпѣтѣл de бірвіпдѣ, ел днсѣ п'аре дрѣптѣл а кѣпрінде тоате локѣріле. Дн діета дн врѣтѣ, дн Іанѣваріе 1843 баронѣл Dіonісіе Kemény зпѣл дн чѣі маі вѣні ораторі рості днтре стрігѣрі de плѣчѣре а адѣпѣреі неѣце кѣвіпте, не карѣ ромѣніі пѣ ле вор зіта.“

„Дн време чѣ арістократіа магіарѣ ѣа днсані се невоіѣше а фачѣ, ка ст се цѣаргѣ вртѣріле кѣчѣріреі, ѣ проа de днсетѣпат, кѣ колоніціі сасі каріі аѣ фост кіѣтаціі кѣ пачѣ дн ачѣа царѣ гѣвѣрпачѣ de леці карѣ кѣпоск егалітате цѣенѣралѣ пѣ днчѣатѣ а тракта не ромѣніі ка не зп

попор днвінс ші сѣпѣс. Есте зп проверѣ кѣпоскѣт: Тіранісѣмѣл четѣдѣнімор есте чѣл маі рѣѣ дн тоате.“

„Іоан Бов епіскопѣл греко-зпідімор ші Герасім Адамовіч епіскопѣл греко-не-зпідімор ащѣрпѣрѣ ла 1791 о рѣгѣміпте кѣтрѣ днпѣратѣл. Еі дн рѣгарѣ, ка сѣ дѣтерміне лѣтѣрпіт позіціа ромѣнімор дн Трансіланіа. Черѣреа ачѣаста се пропѣсе ла діѣтѣ, карѣа дѣпѣ кѣвіптеле артікомѣлѣі 6 дѣла 1744 декларі, кѣ ромѣніі дн ачѣа царѣ пѣ фак падіѣ осевітѣ, чі комплінеск кѣте о парте а падіѣі, не а кѣрѣі пѣтѣпѣт лѣкѣіеск. Се рекѣпоскѣ, кѣ ромѣнѣл повіларѣ прівілеціѣріле повілѣлѣі магіар ші дѣрпѣл ромѣн сѣ фіѣ трактат днтокта ка дѣрпѣлѣ магіар ші сас.“

„Ла 1. Фѣвр. 1843 епіскопѣл Лѣмені дѣла Блаж ші Мога епіскопѣл дн Сівіѣтѣ трасѣрѣ дн поѣ лѣареа аміпте а діѣтеі асѣпра ачѣстѣі кавсе. Еі дѣдѣрѣ дрѣнтате магіарімор каріі аѣ рѣспѣктат леѣѣа дѣла 1791, днр дѣскрісѣрѣ апѣсарѣа чѣ ар аѣѣа а сѣѣері ромѣніі лѣкѣвіторі дн пѣтѣпѣтѣл падіѣі сѣсеціі. Рѣзімаціі не леѣѣа дѣла 1791, карѣа фѣсѣсе вотатѣ кѣ копѣпѣтѣіреа сасімор, чѣрѣрѣ пѣптрѣ ромѣніі днпѣртѣшіре de дрѣнтѣріле четѣдѣнімор сасі, лок ка тѣѣѣларі дн корпорациіле орѣшѣне, ші парте дн хотарѣле комѣвнітѣдімор сѣсеціі. Маі днколо прѣтідѣсѣрѣ, ка каса падіѣі сѣсеціі сѣ дѣа ажѣторіѣ стѣдѣпдімор ші преодімор de леѣѣа греакѣ, ші ка зѣчѣіала плѣтїтѣ de ромѣнѣл дѣрпѣл сѣ пѣ фіѣ лѣзатѣ de попіі сѣсеціі, чі de попіі ромѣнѣшїі. Е de доріт, ка діѣта чѣа маі дѣапроаѣе сѣ дѣслеѣѣе ачѣстѣе днкѣркѣтѣрї, ші ка спіртѣл дрѣптѣдѣі, карѣа днсѣѣлѣ не діѣта дн врѣтѣ, сѣ допніаскѣ ші дн пѣѣле сѣѣтѣріі.“

„Noi nu avem interesul ca să
 dăvăm românii noi (francozilor). Un
 popor romanic ca și noi, lăcăsească pînă
 mai din Ungaria și din Transilvania, și din
 din Bucovina, din Moldova, din Țara româ-
 nească și din alte provincii țărănești. Ei
 pînă și cinci milioane sfote. Unlele inimii
 povăle se oșăpă și viitorul acesă și popor
 răscăndit și de o miie ani robit. Unii și
 lăcăsească și felii de repăvălık федера-
 тивъ а кърѣ сѣмъреме (міжлокъл) съл
 факъ Moldavia și Țara românească. . .“
 (Ачи зрмеазъ проіектъділе політѣе а з-
 нора, пентрѣ а кърор квоащере сънтет
 сіліді а ддрепта не чітіторіѣла оріцінал).
 (Ва зрма.)

DOMNŪLE REDACTOR!

(Дакіере.)

Тоате ачестеа фінд треава виіторімеі
 а ле критика ка пре піще зрме шкіопанде
 але слъвічней оменеші, пої іа съл vedem
 чінеї прічина де асфел де дикеркаль фісікъ
 ші мораль, продъсе ка адаос песте непо-
 рочіреа звиі паціон афрїсіт де соартъ ка
 чел ромънскъ?

Прічина прічїнеї, о поате обсерва ші
 чел маї дїградат де рангъл кълтрѣї ші
 голіт де лъкъѣ квоцінцелор: кѣткъ ре-
 лецеа ръпосанд с'а'нгронат дн'тормънта-
 ріѣл етїкетїк; іаръ дїморалѣл днсълледїт
 де атеїсѣл фїлософїк дїспотїсѣл кз тір-
 нїеа чеа маї класїкъл. —

Че тревїе даръ съл фачет: ка съл ре-
 півїезе моарта ші съл дестропът десфрѣл
 въраврїлор свргїзнїнд не-дѣмнезеїреа дїн
 пълънтѣл флгъдїнцїеї? Німік алт, декът

стрътврар днволдїнд тръндъвіреа клерїкъ
 ші дїсчїплїнънд'о кз реформа чеа маї пе-
 трівїтъ де 'наїнтареа звиі попор дїморал-
 сат; дар ка съл аїеъ пещїне пре чїне стръ-
 тѣра ші дїсчїплїна, кзвїнгда чере неапѣра:
 днфїндгара де фондърі релеціоасе, дїн ка-
 ре съл се повїлезе кълтѣра клерълѣї ші плат-
 лверъторїлор дн віеа Домнълѣї; пентрѣ кз
 съл аїеъ дндемн спре преодїе ші дїнтрѣ
 бървадії чеї лъмінадї ла мїнте, кълтївадії
 ла інімъ, релеціошї кз съллетъл, кзвіошї
 кз пѣраврїме; днвъскъді дн кзвїнгда евла-
 віеї, а кзчерпїчїеї ш'а фрїчїї лѣї Дѣмнезеї;
 шї tot'odatъ патралїсадї кз даръл кре-
 дїнцїеї, а пѣдѣдїеї ш'а драгостїеї чеїї кре-
 щїнцїї, карїї вор фї дндестъладї а днвъдга
 попоръл атът кз кзвълнтѣл кълт шї кз
 пїлда; къчї пѣмаї кз пропомїѣл днлгънфат
 де кълтрѣ съл 'мпїлат де перозїе шї кз
 вр'о 10—15 банїді де порътѣ шълледї ка
 фїе-кълт анъл, vedem, кз маї таре вазъ шї
 мерїт аре зп чороїѣ съл чокоїѣ воїереск,
 декът зп преот съл кълъгър ромънск. —

Дїн кареа прїчїнъ преа фїреце зрмеазъ:
 ка соарта преодїеї, — а неатълѣї че-
 лѣї съллїт шї 'мпърѣтеск, — съл фїе кзтро-
 пїтъ де сімонїа вървѣдїелор челор маї не-
 воїеашї дїнтрѣ ромънї, карїї не авънд алт
 тодъръ де сігъранцъ а тръї дн лътѣа чеа
 кїнвїтъ де недрептате ш'а се вълъвълнї кз
 сълферїнцїеле оменїтълїдїї, сіліді сълт а се
 преодї съл кълъгърї, кз скоп: ка съл скапе
 де тірнїеа жѣфрїлор ш'а тълкълторїлор;
 іаръ ч' о фї даторїеа преодїеї съл а кълъ-
 гърїеї, ачееа кз таре респект се пѣстрѣа-
 зъ дн сфїнтеле кърдїї, чїне вреа съл шїе
 чїтеаскъл; къчї ачеастъ дрегъторїе днпалтъ
 шї даторїе жъратъ, — кареа шї змерїї дн-
 церешї се 'нковоаїе шї се кзтретъръ а о

пърта, — пз пзмай дн мптеа попей ш'а
сфжнтвлѣ, — че'ши аре астѣзи квцетвл
рѣспандит дн серндаре ш'и 'н алте спе-
квлм ш'и интересе лѣменци — пз 'нкапе, ч'и
паре-ми-се: кѣ п'аре лок к'ар п'ич'и ла алте
трепте в'исериченци, а кѣрор помпоасѣ стрѣ-
лѣч'ере, ар 'тревѣи с'арвче не-пѣсареа
д'югъш'итъ ла о парте ш'и зѣдѣрнич'еа по-
литикъ привилецинд'о дн пенсие, сѣ се стрѣ-
дѣиаскѣ кѣ ма'и маре вѣгаре де сеамъ а
днгржи де оиделе челе рѣпѣноасе де рѣиеа
политатикъ, стрикате де гѣлвезаа димора-
лъ, гѣтвроiate де катарѣл ирелециос, витю-
пате де гѣргѣрѣл криматик ш'и дѣлѣч'ите
де кѣпк'ереа волтеристикъ; рѣндзид ч'о-
бан'и харпич'и ш'и в'игетор'и; стрѣнгар'и де-
щепци ш'и не дѣплиш'и; вач'и прокопци'и ш'и
'нделенци; свхат 'твемшвгат ш'и сѣпѣтос;
пѣтредѣ хрѣнитор ш'и д'ажвнс; аер кѣрат
ш'и адит де зѣфирѣл п'илде'и пѣсторале; апѣ
вѣпѣ ш'и 'ндѣлч'итъ кѣ сареа евангеликъ;
тоиеар аменпдетор спре фериреа де пѣ-
шѣне венпоасѣ ш' апѣ клоч'итъ; флѣер
тѣнпгѣитор спре изгониреа клппоч'ире'и сом-
пале; адѣност днтѣрит цапѣо ш'и ас'играт
кѣ окротире де ор'и че в'ижел'и в'ифороасе,
че пот продѣче днтѣмплареа саѣ ским-
вареа тимпоралъ; ш'и 'ндрѣспед'и а п'епта
тоате гадиниле п'итѣлате ш'и 'нкѣвате дн
вѣлѣр'иле патимилор дерѣпѣпѣтоаре де ле-
цеа ш'и кред'ица крещ'ипѣтѣд'ии; ка пѣ кѣ-
рѣнд с'аѣ ма'и тѣрзиѣ сѣ се поменеаскѣ кѣ
тѣрла пѣст'итъ, тѣрта кѣрѣдѣитъ, цап'и сѣ-
грѣтад'и, вѣрвеч'и трѣлтид'и, оиле сѣмѣрквите,
препелеакѣл п'икѣр'и, краканиле фрѣпте,
кѣжва тѣчѣпатъ, притѣваратикѣл пѣржолит,
стѣпа арсѣ ш'и стаѣлѣл визѣпат де лѣп'и
аравиченци днлѣпд'и кѣ флочи де м'ел. —

De dorit dar fiind днф'иц'ареа де
фондѣри релециосе де ажѣнс ш'и оаре кареа
реформѣ дн organicacia еклециастикѣ, спре
стѣвил'ереа релелор днтрѣв'индѣр'и ш'и зѣ-
вѣлареа десѣрѣвлѣи симоник, рѣтѣж'и хрѣ-
п'инд сперандѣ: кѣткѣ тоатѣ мажоритатеа
вѣрѣацилор днделенци ш'и доритор'и де дн-
пайнтареа неамѣлѣи ромѣпеск, симцинд жосие-
татеа реледе'и ш'и стр'икѣчѣнеа чеа не п'ил-
дз'итъ а пѣравѣрилор, че пров'ине д'ин липса
ш'и деф'итареа ачеле'и; ш'и кѣпоскѣнд про-
пѣсѣл ачеста а ф'и вѣн ш'и рѣспѣнзѣтор ла
довѣад'иреа челор дорите, пѣ вор днтѣр-
з'иеа проикѣтѣнд м'ижлоаче*), пр'ин каре сѣ
се днф'иц'езе фонд релециос ш'и регѣла-
мент дѣховническ спре скопѣл поменит;
щ'иинд преа в'ине, кѣ карактерѣл реледе'и
modifikъ тоате скѣдериле в'не'и пач'ие ш'и
стѣвилеазѣ ор'и че авѣзѣр'и, в'идѣр'и ш'и кр'и-
те; иарѣ алт'интрелѣа п'ам трѣв'индѣ де
dovezi: vase, симѣ ш'и п'ипѣие ор'и ш'и ч'ине
неферич'ита старе дн кареа се афѣл астѣзи
в'иед'и ромѣни, д'ин пр'ич'ина кѣсѣтор'илор сѣв-
дз'ите пр'ин електрицид'иа политатикъ ш'и дес-
фрѣл пѣравѣрилор днсѣфледит де атеистѣл
философик. **) ш. а. ш. а.

1845. Noembrie 25.

Ъкѣлѣр.

*) М'ижлоачеле сѣнт проикѣтате ма'и де демѣлт,
днкъ де кѣтрѣ преа ферич'ид'и днтрѣ помѣ-
п'ире стрѣмош'и пощр'и, кар'и — дндемнаци
де евлѣв'иа крещ'инеаскѣ аѣ днф'иц'ат дн пр'ин-
ципате атѣтеа монаст'ир'и ш'и ск'итѣр'и, ш'и де
днзестрарѣ кѣ фвндѣци'и грасе, спре скопѣр'и
тѣнпгѣитоаре де свѣлет, дн фаворѣл в'исерич'и
лѣи Хс.

Авторѣл.

**) М'ие'ми плаче сѣ пропѣнд свѣстант'ивѣл фило-
соф'ие, филозоф'ие; д'ин каѣсѣ; кѣ в'ин'и днтрѣ
философ'и, дн лок сѣ ф'ие изв'итор'и де дн-
деленч'ене дѣпѣ пѣт'иреа че поартѣ, дѣнши'и се
формеазѣ филозоф'и, адекѣ: изв'итор'и де дн-
тѣперек.

Авторѣл.